Ч. 191. Львів, четвер дня 8. вересня (26. серпня) 1910. Річник XIV.

РУСЛАН

Передплата
на »РУСЛАНА« виносить:
з Австриї:
на цілий рік . . 20 кор.
на пів року . . . 10 кор.
на чверть року . 5 кор.
на місяць , , 1·70 кор.
За границею:
на цілий рік: зі щоденною висилкою 7 долярів, або 12 рублів: з висилкою двічи в тижни $5^1/_2$ доляра, або 10 рублів; з висилкою що суботи $4^1/_2$ доляра, або 9 рублів, Поодиноке число по 10 сот.

»Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.« — З Руслановых псальмів М. Шашкевича

Виходить у Львові що дня крім неділь і руских сьвят о $5^1/_2$ год. по полудни.
Редакция, адміністрация. і експедиция »Руслана« при ул. **Оссолїньских ч. 11. партер (фронт від ул. Тихої).** Експедиция місцева в Аґенциї Соколовского в пасажі Гавсмана.
Рукописи звертає ся лише на попереднє застереженє.
Рекламациї неопечатані є вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по ціні 20 с. від стрічки, а в „Надісланім“ 40 с. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 30 сот. від стрічки.

Телєфон Редакциї ч. 1484 — Конто почт. щадниці ч. 98.704.

Зближенє Туреччини до Австро-Угорщини.

(X) З відгомону, який викликує напрям нашої заграничної політики у ворожих нашій монархії часописях, можна найліпше впевнити ся, чи сей напрям відповідає її потребам і добру. Можна се було нераз помічувати, що скоро керманич заграничної австро-угорскої політики в певних случаях вибрав якийсь напрям, вороже нашій монархії заграничне дневникарство підняло зараз великий гомін, щоби боронити загрожених інтересів дотичного краю. Досить пригадати тут сей відгомін, яким в заграничнім дневникарстві відбила ся свого часу прилука Босни й Герцоґовини. Вправді опісля запевнювано, що відносини Австро-Угорщини до Росиї і Анґлії поправили ся, але росийскі і анґлійскі часописи не пропустили ні одної нагоди, щоби не накинути ся на австро-угорску заграничну політику, а само про себе розумів ся, що тим дневникам вторували зараз неприхильні Австро-Угорщині часописи балканьских держав.

Останними часами затривожили ся на Балкані зближенєм Туреччини до Австро-Угорщини. Ледво рознесла ся вість, що турецкий великий везір Гаккі-паша виїхав до Мариєнбаду (де пробував ґр. Еренталь), коли болгарскі і сербскі часописи заговорили про історичне посланництво Росиї на Балкані і домагали ся, щоби мінїстер Ізвольский поїхав до Царгорода і там поробив заходи до розвязки македоньскої справи в славянофільскім напрямі. Росийскі і анґлійскі дневники відозвали ся зараз, що дотичні постанови берлїньского договору все ще є правосильні, отже великим державам не можна вмішувати ся у внутрішні справи Туреччини. Приводом до такого вмішаня могло би послужити люте поступованє проти турецких Сербів і Болгар з нагоди розпочатого їх розоруженя. Для довершеня роздратованя в Росиї, Болгариї і Грециї закупила Туреччина в Німеччині два великі воєнні кораблї, а тепер крім росийских часописий підняли крик також анґлійскі дневники. Росийскі часописи домагали ся помноженя чорноморскої фльоти, а анґлійскі часописи вказували на небезпеку, яка грозить анґлійскій морскій політиці через скріпленє турецкої фльоти на Середземнім морі. Анґлія не забуває нїколи на матеріяльні користи і шкоди, які можуть вийти з того для сеї держави.

З того ворогованя росийского, анґлійского, болгарского і сербского дневникарства стає певним доказом, що зближенє Туреччини до тридержавного союза зовсім не по нутру політиці мінїстра Ізвольского і очивидно сей напрям турецкої політики може в будучині попсувати обчисленя росийскої політики. Однак політика Австро-Угорщини, Німеччини і Румунії на Балкані має чисто народогосподарскі наміри і тому дбає про удержанє цїлости Туреччини, а задля того наміри росийскої і анґлійскої політики є зовсім инші. Болгария рада би загорнути Македонію, а Пасич не покидає своїх великосербских мрій; отже сї обставини не дадуть ся погодити з уладженєм і скріпленєм Туреччини на суші і на морі, а так само не лежить се в інтересї Росиї, котра має очи звернені все на Дарданелї, анї в інтересї Анґлії, котра має знов свої пляни на Середземнім морі в Єгиптї і в Індиї. Туреччина аж в останних часах зрозуміла, де їй треба глядїти союзників, особливо підчас історичних подій останних двох років.

Протести Росиї і Анґлії проти прилуки Босни і Герцоґовини припали очивидно до вподоби Туреччинї і молода Туреччина повірила, що Анґлія і Росия бажає всїми способами пособляти її скріпленю. Віру в змаганя сих держав умів вельми зручно піддержувати Ізвольский. З нагоди признаня Болгариї королївством посередничив він в справі ориєнтальних зелїзниць, приготовив сербскому і болгарскому королеви величаву гостину в Петербурзї а відтак вислав їх з певними зобовязанями до Царгорода, щоби там зложили чолобитню молодій Туреччинї. Одним словом він не залишив нїякої нагоди, щоби показати Туреччинї, що она не зможе нїчого вдїяти анї на полїтичнім анї на народогосподарскім полї без всемогучої помочи Росиї. Туреччина тодї вельми запопадливо займала ся орґанїзациєю війска і фльоти і не могла відкидати сеї помочи тимбільше, що й прихильність тридержавного союза значно улекшувала їй сю внутрішню обнову. Хочби навіть Туреччина була зовсїм переконана

О. П. А. Шеган (P. A. Sheehan).

Мій новий сотрудник.

Оповіданє із записок ірляндського пароха.

Переклав *Володимир Держирука.*

(Дальше).

— Будуть так безпечні, як в кишени! — запевняв мнимий кільронанський нотар.

І оба елеґантні чужинці пішли темними кільронанськими вуличками, а провадив їх гість, що уняв їх по товариськи під руки, курив при тім цигаро з такою свободою, неначе родив ся на Кубі.

— Огидна діра — сказав один — можна дістати по голові камінюкою і не знати від кого.

— Або вилами — додав середний.

— Чи нема тут ґазу? — питав третий.

— Ні, та ми думали завести електричне сьвітло. Говорив так наш парох, без сумнїву отже електричне сьвітло буде. Ми вже на місци. Заки війдемо до середини, скажу щось: „Находить ся тут один драбуга, якого імя нехай не перейде крізь ваші уста, бо не буду одвічати за наслїдки. Лайдачина се скінчена і небезпечна. Нїщо його не зворушить. Ні суд, ні судія, ні сьвященик, ні папа. Його тільки треба бояти ся. Запамятайте собі його імя. Називаєть ся Джім Діді. Не вимовляйте тут його імени.

В клюбовій комнатї шинку панї Гелєй зібрало ся дібране товариство. Було тут тепло і ясно, музика грала а запах пончу, цитрин і циґар мішав ся з веселим гамором. Часом до сеї комнатки заглядало чиє лице із шинку та сейчас усувано його, щоби не перешкаджало джентельменам. Поволи однак джентельмени ставали під впливом напитків чимраз більше товариськими і показали вкінци свої лискучі лиця в шинку, де сейчас підгесено голосний оклик на їх честь

— Таких людий, не голодранців, що навіть чай пють на кредить, тут нам треба! — кричали біля шинквасу, витаючи входячих.

Се не подобало ся однак місцевому нотареви, держав ся отже здалека і пив тільки лїмоняду. Як говорили опісля, не показав нїколи вже в житю такої сили волї. Товариші сьміяли ся з нього немилосерно.

— Дай спокій, чоловіче, з тою тверезостю.

— Нїколи не були ми в товаристві так веселім.

— Навіть в королївськім дворі нема лїпших напитків.

І так йшла нічка.

Дві жінки чекали кінця з неспокоєм. Одна — се Лїза, що уявляла собі, що є одвічальною за здоровлє і цїлість обох нотарів а колиб їм щось стало ся, то спровадили би її до Дублїна і засудили на смерть; друга — се панї Діді. Коло 11-ої години надїяла ся почути добре звісний хід чоловіка. Минуло однак пів години, минула й година, а Джіма не було. Вкінци о годині пів до першої почула дивне драпанє по дверех по противній сторонї хати; відомкнула їх, — увійшов Джім. Сейчас обсипала його численними питанями.

— Не питай мене нїчого, як не хочеш, щоби я збрехав. Маєш що їсти?

Жінка дала йому кавалок вудженої поребрини і Джім забрав ся до неї лакомо.

— Чи не маєш нїчого проти сего, щоб заслонити фронтові вікна? спитав по хвили.

Бесс закрила скоро вікна, придивляючи ся чоловікови з неспокоєм і цікавостю.

— Джім — промовила вкінци — нехай менї Всевишний вибачить, коли я помиляю ся, та менї здаєть ся, що ти пяний!

Джім кивнув головою. В тій хвили запукав хтось до дверий і увійшла Лїза.

— Чи не знаєте, що стало ся з нотарами, Джіме? — запитала.

— Чому нї. Завів я їх до хати а тепер храплять собі на вигідних ліжках.

— Даруйте, їх нема дома! Бійте ся Бога, Джіме! Що ви з ними зробили! — закликала перелякана.

— Повторяю тобі, дівчино. Відвів я обох джентельменів до дверий дому, стиснув за руки, побажав доброго сну і вернув сюди. Чи не правда, жінко?

— Правда що до словечка! — ствердила жінка.

— Іди тепер спати, дівчино, нехай тобі приснить ся щаслива будучність, бо твої гостї уміють чейже про себе подумати.

— То правда — додала Бесс. — Іди домів, Лїзо і будь спокійна.

Лїза вийшла з тихим плачем.

— Що ти знов наброїв нового, Джіме? — спитала Бесс, засуваючи старанно двері. Ей, діждеш ся ти ще колись стричка.

— Дай менї спокій! відворкнув Джім і уклякнув, щоби відмовити молитви.

На другий день припадала недїля і до того день Всїх Сьвятих. Джім вислухав примірно від-

про щирі наміри Росиї не могла держати ся иншої політики, як удержувати приязні взаємини з усіми великими державами. Ще не наспіла була тоді пора на політичні союзи.

Однак Туреччина могла тим більше рішучо виступати в заграничній політиці, чим дальше поступала орґанізация єї армії і коли їй повело ся приборкати відсередні змаганя ріжних живел (Арабів, Греків, Болгарів і Сербів в Македонії) і приневолити їх до признаня конституциї. Останні події в кретийскій справі розкрили Туречині очи на політику охоронних держав а поступоване Болгариї підчас розоруженя Македонії вповнило її зовсім, що росийска політика не зрекла ся традиций Петра В.

Тимчасом вспіла Туреччина довершити орґанізациї війска, а як запевняє шеф ґенерального штабу Ізет-паша, може Туреччина тепер сама дати собі раду у війні з Болгариєю і Сербією, бо в самій Европі може виставити більше як пів міліона війска, а через закупно двох кораблів від Німеччини має перевагу над Грециєю також на морі. У внутрі перевела Туреччина розоружене ворохобних живел і приневолила їх до послуху, а тим способом стала независимою державою, рівнорядною иншим великим державам та може оглядати ся за такими союзниками, які їй пригідні. І справді показує ся, що молодотурки зрозуміли, який вибір їм треба зробити і змагають до користного для них вибору. Союз Туреччини з Австро-Угорщиною, Німеччиною і Румунією подає їй значні користи, бо колиб не було тут спільних інтересів, то такий союз не мав би нїякої цїли.

Досить вказати на се, що Німеччина бачить для себе користи в Малій Азиї, де она веде тиху боротьбу десятками літ з Анґлією і Росиєю, а також на морі має Німеччина користи з союза з Туреччиною, бо сильна турецка фльота на Середземнім морі приневолює Анґлію висилати великі кораблї з Північного моря на Середземне.

Для Австро-Угорщини виходять з союза з Туреччиною такі користи, що Туреччина і Румунія кождого часу можуть здержати заборчі змаганя малих балканьских королів, а також на морі зискує Австро-Угорщина союзника, котрий деяким тайним намірам ворожим на Адрийскім морі може станути на перепоні. А вже ж народогосподарскі користи з того союза для Австро-Угорщини такі ясні, що шкода ширше над тим розводити ся.

Дотеперішню політику Румунії вязали вельми скрутно сї обставини, що могуча росийска фльота чорноморска могла кождої хвилї перетяти Румунії головну торгову дорогу з Констанциї до Царгорода. А що тим способом було загрожене народне богатство Румунії, тому була она приневолена удержувати приязні взаємини з Росиєю. Могуча Туреччина усуває від разу сю небезпеку і запоручує обезпекою Дарданелїв і Еґейского моря цвитучий розвиток Румунії, а до того обезпечують Румунії великі користи на Дунаю і на суші приязні взаємини з Німеччиною і Австриєю.

Всї ті користи може згаданим державам подати лише **могуча новітна Туреччина.** Отже в єї власнім інтересі, щоби Туреччина змагала до тої цїли і осягнула її як найскорше. А до сего доведуть її неперечно успішні наради, які відбув великий везир Гаккі-паша в Букарешті і з ґр. Еренталем в Мариєнбаді. На скілько вже тепер можна предвидїти, довершене сих змагань спричинить нове пораженє Ізвольскому.

Огляд часописий.

(Дудикевичівский „Голосъ Народа" про наші церковно-народні справи. Дальші розумованя п. Становича в „Прикарп Руси" про наші політичні відносини).

У нас за мало бачности звертає ся на ті прихвостні „Галичанина" („Русское Слово") і „Прикарп. Руси" („Голосъ Народа"), котрі мають подавати нїбито просьвіту „простолюдинови", а в дійсности розповсюджують в широких народних верствах нечувані баламутства, підкопують довіре до наших Владик, вірність руско-католицкій Церкві і народности та підготовляють широкі народні верстви, щоби они кинули ся в обійми північному велитневи.

Щоби мати погляд на сю безнастанно практиковану методу наших москвичів, наводимо тут частину дописи з „Голоса Народа". Якийсь **С. Гладкій** розводить ся про наших предків, а відтак пише дальше ось що в ч. 34. з 2-го вересня с. р.:

„И не такъ легко було ворогамъ побороти и розорити нашу св. церковь и вѣру, бо тогда бувъ духъ бодрь и взаимная любовь твердинею св. вѣры.

Нынѣ же не такъ...

Нынѣ суета и всякіи гоноры и ласка панóвъ и клепанье по плечахъ и золотыи ковнѣры, у насъ духъ немощенъ и плоть немощна!

Нынѣ пастыри гнусной украины (прельщаются невѣдуще писанія ни силы Божія. Мат. 22) измѣнили своей церковѣ и передають ею въ руки лютыи за сребренники суеты.

Нынѣ святую, русскую церковь и мѣсце святое, суевѣрной блудницѣ украины ради перемѣнили на вѣчевую трибуну, на бюро ороошень и украинскихъ агитацій, на вертепъ политичного розбою.

Нынѣ украинско-радикальныи попики а особенно лжеучители базильяне розорили св. миръ и братскую любовь, котрую намъ Исусъ Христосъ оставивъ.

Нынѣ они, безумныи, обезчестили св. вѣру нашой церкви, ту вѣру, за котрую предки нашѣ кровь проливали. Нынѣ предтечи антихриста называють ею холерою и восточною заразою!

Они заблудшіи уклонились въ суевѣріи „хотяще быти законоучителями, не розумѣють ни яже глаголютъ ни яже творятъ" (Тимот, гл. 1 и 2).

И щожъ намъ начати? Чи ити вслѣдъ за ними!

Нѣтъ, не пойдемъ!

Останемъ на предкóвской позиціи, будемъ неустрашимо стояти за св. русскую церковь и св. русскую вѣру, котрая намъ дорожша всего.

Не страшатъ насъ ни клятвы, не помогутъ совѣты нечестивыхъ, хотящихъ насъ завести въ иновѣріе, не устрашатъ насъ ни конгрессы, ни буллы, ни базильяне и навѣть пани графы.

Мы — народъ, котрый съумѣе бодро постояти за свою св. церковь, мы маемъ св. Еваннеліе и св. Писаніе, котрого и врата адова не одолѣютъ, не то паны графы!

Мы не хочемо чужихъ латъ, котрыми хочутъ прикрыти нашъ св. восточный обрядъ!

Намъ не потреба ни базильяньскихъ нововыкованныхъ пѣсенъ, намъ не потреба шкаплержувъ, пацъоркувъ, маювекъ, мпы, серць, о котрóмъ св. Писаніе ничого не споминае и не отрóжняе особы óтъ серця. Писано бо есть: Вся земля да поклонится имени твоему Вышній. Самъ же Исусъ Христосъ сказавъ: Просѣте Отца во ИМЯ мое, а не во имя моего серця.

Мы маемъ греческій обрядъ, насъ не сдурятъ, що наши св. угодники були такими якъ теперешніи учители".

Чиж добре, що наші церковні власти так спокійно глядять на се, як сї часописи ширять деморалїзацию?

(Конець буде).

Політичний огляд.

Австро-Угорщина.

Міністер-предсїдник бар. **Бінерт** розпочав вчера переговори з деякими представниками політ. сторонництв з Чех а переговори протягнуть ся до суботи яко підготовлене до дальших змагань. В сих переговорах бажає бар. Бінерт дізнати ся про настрій в Чехах і в соймових ческих кругах. В слїдуючім тижни мають почати ся властиві пересправи з провідниками ческих і німецких сторонництв соймових, а наколи сї пересправи доведуть до корисного вислїду, будуть дальше вести ся переговори **між Німцями і Чехами в Празї.** В переговорах сего тижня беруть участь маршалок кн. **Лобковиц,** намісник **Куденгофе** і член кр. видїлу **Еппінґер,** а крім того члени палати вельмож **Бернрайтер** і **Скарда** з ческих хлїборобників **Свегла.** З німецкого боку домагають ся поруки для полагоди національно-політ. предлог, поки позволять на заставнову обструкциї. Заходи передставників великої посілости оцїнюють в німецких кругах з великою зневірою, бо **підготовлене до утвореня спільного ческого клюбу вважають заостренєм положеня.** Такі обставини уважають в німецких кругах некорисними для урухомленя ческого сойму.

„Hlas", дневник христ. сусп. ческого посла **Шіллінґера,** обговорює справу утвореня **спільного ческого клюбу** і вказує на се, що сторонництва, котрі доси ішли ворожо проти себе не можуть одним замахом зєдинити ся в один союз. Длятого треба перше пояснити передовсїм цїли сего союза, поки буде уложена проґрама осїнної сесиї і єї цїли та середники до єї осягненя. Не досить вичислити цїлию клюбу усуненє теперішного правительства, зваленє старої, але треба мати плян нової будови. Отже тепер вже треба подумати про політичні і економічні питаня, про зміну пляну водних шляхів і фінансового пляну, поправи краєвих фінансів. Ческа політика повинна знати, до чого она змагає. Тимто п. Шіллінґер не покладає великих надій на зєдинене, хоч спокійна оцїнка положеня може на останку побідити. **Треба зачинати все на ново, бо три роки промарновано.** А щож до того сказав би укр. руский клюб?!

Пос. **Хоц** промовляв в сїй справі на корол. Виноградах і зазначив, що спільний клюб не може служити обезпекою в цїли розділу мандатів при нових виборах. Народні социялісти в спільнім клюбі не можуть бути правит. сторонництвом, бо они мусять собі застерегти свобідну руку, а колиб клюбові статути не обезпечили їм індивідуальности, то він виступив би з клюбу і не дав би ся надуживати у великім національнім питаню. Отсї погляди д-ра Хоца не

прави, закурив найспокійнїйше люльку і пішов на прохід крізь левади, над морем.

Нараз задержав ся, виняв з уст люльку та із здивованєм поглядав на незвичайну появу.

О двацять менше більше кроків від місця, де він стояв, виставала з моря велика, чотирогранна скала, покрита короткою, гнучкою травою, якої не могли навіть здерти морські боввани. Коло неї була друга скала, остро закінчена і вузка. Оба сї острови самітні, оселя кіз і морських птиць, називали місцеві ґеоґрафи островами **Корови і Телицї.** Джім Діді знав їх обі від дитиних лїт. Знав, що є там глубокі ясини. Знав, що сильна струя, розбиваючись об острови, рвала шаленими скрутами з обох їх боків і лучила ся в спінену масу бовванів під скалами побережа. Все те отже не звертало його уваги. Однак на шпилю скали стояли два єства, яких, здаєть ся, Джім в житю нїколи не бачив і їх у своїй буйній уяві взяв за морських потворів. Лиця їх були чорні, як вуголь, волосе настобурчене а рухи вказували на се, що вони є в розпуці, коли тимчасом морські потвори визначують ся, як говорить ся в казках, веселостю. Джім зрозумів отже, що вони йому не зроблять кривди, коли скаже до них слово. Впрочім він був відважний.

— Гальо, хто ви? — закликав. — Може утікли ви з трупи муринських співаків?

— Заклич чоловіче поліцию? — одвітили йому із скали.

— А що сказати поліциї?

— Скажіть їй, що двох королівских урядників з Дубліна дістало ся сюди за приводом найгіршої шайки драбуг в Ірляндиї.

— А що поліция має зробити з вами? — одвітив Джім спокійно.

— Що? Нехай приплине човном сюди і висвободить нас.

(Дальше буде).

обіцюють тривкого і корисного висліду з розпочатих змагань до зєдиненя всіх ческих сторонництв.

Дня 5. с. м. оголошено додаток до правительственного звіту з 2. мая с. р. про стан будови водних доріг. Сказано там на вступі, що палата послів приняла при буджеті резолюцию з візванєм правительства, щоби безпроволочно розпочало каналові роботи, противно палата панів заняла би впрост противне становище, так, що правительство з огляду на ті суперечні погляди, а також з огляду на фінансове положенє держави було приневолене сю справу наново розглянути. Звіт вказує дальше на наради Кола польского в липни с. р. і ухвалені там резолюциї і внесеня, а також на конференциї правительства з президиєю Кола, як рівнож заяву міністра-предсідника і міністра торговлї, після яких мають бути ведені дальше досліди над технїчною, господарчою і фінансовою стороною.

Звіт перекладає знані висліди тих студий і обговорює ріжні варіянти виконаня устави о будові водних доріг, а кінчить ся в сей спосіб: Всї вичислені варіянти вимагають ухваленя новелї до устави о будові водних доріг з р. 1901., іменно по тій причині, що при будові зі сторони держави покритє цілого запотребованя мусить бути запевнене в конституцийній дорозї, а в разї веденя будови зі сторони краю або підприємства треба би ухвалити удїль держави, зглядно доповнити кредит; дальше по причині, що будова і удержуванє руху зі сторони краю або приватного підприємства було би зміною єствуючої устави, яка в засаді предвиджує будову і веденє руху і сторони держави, а вкінци по причині, що будова каналу з Кракова до Осьвєнціма зовсїм не є запевнена.

Заграниця.

На іспаньскій радї міністрів повідомив міністер заграниці про ноту Ватикану, яка надійшла перед кількома днями. Міністер предсїдник Каналєхас виложив опісля, яке становище має заняти кабінет придержуючи ся своєї проґрами і витиченого напряму. Рада міністрів поручила міністрови-предсїдникови і міністрови заграниці зложити відповід Ватиканови і згодила ся на ті постанови, яких вимагалаб ся відповідь особливо дотично питанє про відносини до Апостольского престола.

Опікунчі держави доручили Портї ноту, в якій заявляють, що з поміж пяти Кретийців вибраних до грецких народних зборів не стоїть нїчо на перешкодї Венїзельосови і Поліґеорґесови приняти сей вибір після зложеня своїх урядів на Креті, позаяк они є грецкими підданими. Натомісць три инші Кретийці повинні зложити мандати.

Просимо відновити передплату.

Новинки

— **Календар.** В четвер: руско-кат.: Адрияна м.; римо-кат.: *Рож. Пр. Д. М.* — В пятницю: руско-кат.: Пімена м.; римо-кат.: Ґеорґенїюша.

— **Виїзд о. мітрата д-ра Йос. Жука до Босни.** Мимо що день виїзду о. д-ра Жука не був певний, бо Номінат відвідував ще родину поза Львовом, зібрала ся вчера спора громадка львівских Русинів — на головнім двірци, щоби попращати першого руского ґенерального вікария в далеку дорогу. На дворець прибули між иншими: радн. двору Барвіньский, проф. Шухевич, родини проф. Студиньского, о. Лициняка, п. Рака, та багато инших, побіч наслїдника на становищи ректора духовної семінариї, о. др. Боцяна та значної части членів ректорату духовної семінариї. Зі всїх сторін роздавали ся щирі желаня для Номіната на новім становищи та бажаня скорого повороту. Поїзд рушив з місця та повіз з собою чоловіка, який заслужив собі на те, щоби Єго шанувати. Щасливої дороги! До побаченя! Катехити, що відбувають реколєкциї в Перемишли, попращали вчера Номіната на тамошнім двірци.

— **При доповняючих виборах** соймового посла із стрийского повіта з куриї громад сїльских, на місце уступившого д-ра Олесницкого, віддано 171 голосів. Вибраний кандидат україньский др. Евген Петрушевич, адвокат із Скаля 126 голосами. Др. Савюк, кандидат москвофілів, одержав 45 голосів.

— **Податкові опусти.** Ц. к. краєва Дирекция скарбу подає сим до загального відома, що по мисли артикулу XII. закона з дня 25. жовтня 1896 ч. 220. в. з. д. і розпорядженя ц. к. Міністерства скарбу з дня 3. серпня 1910. ч. 55.758, належать ся в 1910 р. отсї опусти в безпосередних податках: а) в податку ґрунтовім опуст 15%, б) в податках домових з виїмком податку 5% го від доходу з будинків увільнених часово від податку домового — опуст 12·5%. Податок заробковий від підприємств обовязаних до публичного складаня рахунків вичислених в § 100 уступ 1. і 5. покликаного висше закона буде на рік 1910 приписувати ся і побирати ся як в роцї попереднім в висотї 10%. Опусти під а) і б) будуть обчислені лише від державної належитости податкової з виключенєм додатків автономічних і зістануть в ц. к. Урядах податкових записані в книжочки податкові зглядно в наказзи заплати на сї податки. Коли записанє се буде могло наступити, подасть кождий ц. к. Уряд податковий в своїм часї окремими оповіщеннями до загального відома.

— **Нові розпорядки про усуванє парохів.** Віденьский Vaterland доносить з Риму, що найновійше число „Acta Apostolicae Sedis“ приносить декрет консисторияльної конґреґациї з 20 серпня с. р. В декретї містять ся адмінїстрацийні приписи що до усуваня парохів з посад. Після тих приписів епископ має право усунути пароха адмінїстрацийною дорогою з парохії в отсих 9 випадках: 1) Помішанє ума, стверджене у дотичного пароха лїкарем. 2) Недосьвідність і незнанє. 3) Калїцтво і хороба. 4) Неприхильність населеня, навіть неоправдана і незагальна, але утрудняюча душпастирство 5) Утрата доброї слави серед чесних і поважних людий. 6) Потайні провини, котрі однак можуть виявити ся на згіршенє вірних. 7) Лихий заряд церковного майна. 8) Занедбуванє парохіяльних справ. 9) Непослух супроти епископа. — Ціле адмінїстрацийне поступованє є подрібно очеркнене в декретї. Наперед дістає парох візванє, щоби сам уступив, колиж сего не зробить, епископ назначує двох іспитателів, котрі рішають справу разом з епископом більшостию голосів. Проти того вироку прислугує однак парохови право відклику і жаданя ревізиї від того самого епископа, а тодї епископ іменує двох іспитателів і двох дорадників, котрі разом з епископом рішають остаточно справу більшостию голосів. Vaterland пояснює від себе, що доси після канонїчного права пароха не можна було усунути, бо потреба було дуже довгої канонїчно-судової процедури, а дисциплїнарного поступованя не було. Вкінци Vaterland подає, що сей декрет є частиною оброблюваного тепер нового »codex-у iuris canonici«.

— **Небезпечні голуби.** Проф. Бахтієрев вертаючи недавно з Болгариї до Росиї, віз з собою клїтку з голубами, подарованими єму драґоманом російского посольства в Болгариї. Однак на цловій коморі урядник не хотів перепустити голубів, підозріваючи, що се почтові голуби. На нїчо не здали ся просьби проф Бахтієрева, а урядник не хотів навіть випустити їх на волю, лише годив ся перепустити їх через границю мертвими. Властитель голубів лишив їх отже на коморі, а потім в дорозї міністерства війни відобрав їх назад. Ся справа дістала ся тепер до відома часописий, а „Берж. Вєдом.“ пишучи про неї, кепкують собі, що небавком будуть на російскій границї жадати пашпортів від перелетних птиць.

— **Як приготовляють ся народи до загального мира?** В Швециї видумав підполковник Унґе воздушні торпеди, котрі дїлають з такою силою і мають таке саме призначенє, як їх старші посестри торпеди підводні. Сто із тих торпед мають приряд до викидуваня, під котрий приготовляє тепер, як пише Journal des Brevets, філянтроп Крупп ляфету. Торпеди Унґа можуть перебічи віддаль піввята кільометра. Кожда з них торпед єсть наповненя 2 кільоґрамами вибухової материї і має годинниковий прилад, котрий означає час, коли она має вибухнути. Початкова скорість торпеди виносить 50 метрів на секунду. В другій секундї доходить скорість уже до 300 метрів. А знов Deutsche Tageszeitung подає деякі подробиці що до тривкости німецких гармат. І так 21-центиметрова гармата виробу Круппа дає 390 вистрілів без слїдів якого небудь ушкодженя, инша знова видержала 508 вистрілів. Одна знова гармата 28 центиметрів широка давала 184 вистрілів набоями, в котрих змістї було 85 до 107 кільоґрамів пороху. Ґенерал Роне заключає з сего, що з сих гармат можна дати безпечно до 280 вистрілів. З того видно, що се убійче оружє є достаточно здібне, щобн убити як найбільше людий. Радуй ся людский роде; бо що не виметуть пошести, то перенесе до вічного супочинку добродїй Крупп.

— **Князь адвокатом.** Молодий князь Ратібор Гогенльоге вибрав собі стан адвокатский. Яко молодий адвокат виступив в перве яко оборонець одного сїльского робітника, обвиненого о крадїж і волокитство? Адвокат князь старав ся представити справу в гумористичнім сьвітлї і справді боронив свого клієнта дуже зручно. Гумористика князя не змягчила однак сердець судиїв і они засудили свого клієнта на 4 роки вязниці.

— **Хто тепер не лучить ся в клюби?** Павло Людвик Гервіє подає в часописи La nouvelle Revue цїкаву звістку про ексцентричні клюби і зібраня. Деж би — як не в Америцї? І так Новий Йорк приміром не любує ся більше в малих женщинах, але в великих. Тому ті великі збирають ся в один клюб. Малі знова лучать ся в свій клюб, щоби запротестувати против неприхильного їм ґусту шановних мужчин. Щоби однак стати о скілько можна більшими, уживають они до того ріжних способів. Ідеалом отже тих новітних Американок є не краса, але найбільша стать. Тож єсли котра з тих малих єств завважає, що она стала більшою бодай о кілька мілїметрів, то сейчас видають єї товаришки великий пир в єї честь. Клюб однак не принимає усїх малих без виїмку; бо тота, що скінчила уже 50 лїт, не може дістати ся помежи свої малі товаришки.

— **Марокко цивілїзує ся.** Султан Мулєй Гафід подав до відома европейских правительств через їх посольства в Танґері, що він установив ордер, який буде носити назву О деру Гафіда. Сей ордер буде поділений на степенї кавалєра, офіцира, командира, великого офіцира і великого хреста Ордер великого хреста одержали із краєвих Ґляуі великий везир і Ель Мокрі міністер заграничних справ. Із чужинцїв одержав сей ордер тільки міністер француский Реньоль. Командиром зістав лиш Бен Ґабріт, радник музулманьского відділу при французкім посольстві.

— **Срібне озеро.** Як доносять з Мексику, відкрито в горах стану Vera Kruz озеро ртутьне, що занимає поверх три екри (екр, анґл. acre, має 40·5 арів) поверхнї, а є глубоке на 3 до 15 метрів. Вартість ртути обчисляють на міліони марок. Се озеро, давно вже звісне Індиянам, лежить в недоступних горах; поверхня єго є вчасти покрита камінєм. Імовірно ртуть сего озера виділила ся з руд під впливом сил вулканічних.

— **Хосен з уживаня штучних навозів під деревину.** Овочів у нас мало. Чому? Бо або нема порядних садів, або нїхто о них не знає. Як в однім роцї садовина зародить, то кажемо, що „рік був добрий“ та нїхто з нас деревини не зміцнив, щоб на другий рік теж добре зародила. Зміцнїм єї однак, то побачимо, які доходи з саду мати мемо. Засади навоженя під деревину є такі. Азот (гноївка, хілїйска салїтра, азотове вапно, сірчан амоняку) спричинює зріст листя і дерева; фосфорова кислота (томасина) приспішує цьвіт і осаду овоча, потас (каїніт) дає дереву твердість, відпорність на зимно і слабости, попирає розвій овочу; вапно розвій деревини і творенє цукру в овочи. Єсли проте молоді деревка мають скоро рости, даєсь їм азоту і потасу; як старші дерева мають добре родити, треба їм фосфорової кислоти а вишням і яблінкам треба ще й вапна. Скількиж треба навозів? Залежить се від віку, величини і цїли, яку хочемо осягнути. Пересїчно в густім садї під старші дерева треба дати на 100 квадр. метрів 4 кл. хіл. салїтри на весну, 8 кл. томасини в осени або зимі, 4 кл. 4 % потасової соли в зимі або на весну. Під поодинокі дерева: I) 1 кл. хіл. сал., 2 кл. томасини і 1 кл. 40% соли потас.; II.) 1 кл. сірч. амон.. 1½ кл. суперфосф., 1½ кл. 40 % потас. соли; III.) 1 кл. хіл. салїт., 1½ кл. кістної муки, 1 кл. 40% пот. соли. Навози треба рівно, наоколо дерева так далеко розсїяти, як далеко іде галузє і прикрити їх землею.

— **Не ходи Грицю...** В Інтош коло Ватаґуа в Америцї має фарму п. Суприновский зі Львова, б. слухач політехнїки. П. Суприновский хотів оженити ся, але замість оглянути ся за сим дїлом поміж своїми, почав залицяти ся до одної дикої червоноскірої Індиянки, яка видала ся єму напричуд гарною. Щоденно пополудни їздив п. інжінєр до віддаленої оселї Індиян до своєї богданки, возив їй і єї родичам дарунки і був би очевидно повінчав ся з Індиянкою, яка мала вже приняти християньску віру, якби не зависть індияньских парубків. Одного вечера засїли ся они при дорозї і спіймали Суприновского ляссом та так єго тяжко побили, що ледви живий дістав ся він другого дня до шпиталя в С. Павльо.

— **Клопіт з Циганами.** Дня 29. серпня с р. приїхали до Мишковець, тернопільского повіта, Цигани 9 возами. Розложившись табором за селом, пішли Циганки до села ворожити, ну, та й красти при сїй нагодї, що лиш би попало їм під руки а Цигани пішли тимчасом покріпляти ся до коршми. А що шинкар Дрешер мав случайно зелїзну касу і в нїй кілька тисяч корон, то вже хиба не вина Циганів, так само, як родина Дрешера згбавляла ся з Циганами, їх скортїло побавити ся касою, що стояла в алькири, припираючім до шинку. Але Дрешерови не сподобала ся така забава і він дав знати жандармам. А що жандарми хотїли забрати кілька коний, котрі случайно причепили ся до них в Утїшкові, золочівского повіта, то Цигани спакували ся, посїдали на вози і поїхали дальше в сторону як до Тернополя. Жандарми пустились тодї

за ними а Цигани побачивши, що круто, полишили жінки на возах а самі посідали на коні та пігнали в ліси. Задля спізненої пори мусїли жандарми залишити погоню, але мабуть мають їх тепер в своїх руках.

— **Тучі і повени.** В чонґрадскім комітатї на Угорщині лютила ся онодї страшна буря і наробила величезної шкоди. В громадї Темеркені завалило ся 250 домів, церков і школа. Получене телеґрафічне і телефонїчне перерване. — На лінії зелїзничій Карансебеш-Оржава наробила повінь величезної шкоди і перервала рух зелїзничий. В сусїдних селах страшенна злива все ... щила. Згинуло також 2 людий. Рух ... зничий і телефонїчний перерваний ... телеґрафічний ... Маневри, котрі відбували ся в комітатї ... навіщенім повеню, відкликано.

— **Возду... ушні перегони.** В часї воздушних перегонів ... в Довіль підчас вітру відважили ся на лет лише два лїтачі: Лятам і Моран. Лятам взносив ся у воздух кілька разів, хотяй за кождим разом виставляв своє житє на небезпеку. При першім взлетї крило лїтака зачепило о вершок дерева і лише завдяки притомности ума та зручности в кермованю вдало ся Лятамови не злетїти стрімголов з висоти кільканадцять метрів. Мимо того Лятам осягнув при тім летї вершок швидкости, перелетївши в 98 минутах 25½ кільометра. При другій пробі крило лїтака зачепило о стовп і зломало ся. Того самого дня 4. вересня відважив ся ще лише лїтач Моран пустити ся навзаводи з Лятамом. Моранови ходило о рекорд що до висоти лету і се єму вдало ся, бо взнїс ся до 2.582 метри. З тої висоти упав він на землю, бо мотор відмовив послуху і станув, здаєсь, наслїдком остудженя цилїндрів. Лїтак спадав долї як стрiла. Публика була певна, що Моран згине, але на щастє нїчо єму не стало ся, лише лїтак поломав ся. Реєструючий бароґраф на лїтаку вказував висоту 2.582 метрів.

— **Число коний на сьвітї.** Всїх коний на сьвітї є 80 мілїонів. З сего припадає на Европу 40 міл., на Азию 11 міл., на Африку 1.250 тис., на Америку 25 міл., а на Австралїю 2 міл. В Европі припадає на Росию 22 міл. 100 тисяч; Німеччина має їх 4 міл. 200 тисяч а спроваджує ще річно коло 100.000. Франция 3 міл. 200 тис., Австро-Угорщина 4 міл., з чого на Австрию припадає 1 міл. 700 тис. а на Угорщину 2 міл. 300 тисяч. Італїя 740 тисяч а спроваджує з Угорщини ще 38 тисяч. Швеция і Норвеґія 700 тисяч, Данїя 500 тисяч, Голяндия 285 тисяч. Бельґія 241 тисяч, Іспанїя 397 тисяч, Портуґалїя 220 тисяч, Швайцария 109 тис., Румунїя 844 тис., Болгария 344 тис. Сербія 180 тис., Греция 100 тис., Туреччина 300 тис., Англїя 3 міл. в Европі а 5 міл. поза Европою. В полудневій Африцї є коний лише 250 тисяч, бо в послїдній війнї з Бурами згинуло їх коло 340 тисяч.

Тернє.

Був Олег Сатир у редакциї „Дїла“,
що кóпав та брикав там несамовито,
бо в Олега була натура заїла,
а в злого Сатира — осляче копито.

———

Ми мали в історії двох Ярославів,
що славимо їх за учинки їх сьмілї;
з них Мудрий давно вже свій нарід оставив,
а иньший ще нинї воює у „Дїлї“...

———

Оповістки.

— **Іменованя.** Президент галицкої дирекциї почт іменував почтмайстра Иосиф. Ґеральта в Яголиници старшим почтмайстром в Грималові, а укінчених ґімназистів: Тад. Слїву, Ст. Табенцкого, Фр. Вісневского і укінченого реалїста Арт. Бурґера іменував практикантами почтовими.

— **Краєва Рада шкільна** іменувала заступниками учителів в ґімназиях: Павла Костика в руській ґімн. в Тернополі, Івана Демчука в руській ґімн. в Коломиї, Каз. Сімма в Березові і Леблія Жарновіца в Бережанах.

Посмертні ✝ оповістки.

— **Теодор Мохнацкий**, управитель школи в Кокошинцях, упокоїв ся дня 1. с. м. в 38. роцї житя. В. є. п.!

Телеґрами

з дня 7. вересня.

Триєст. Вчера арештовано ще сім осіб за участь в розрухах против Словінців.

Москва. „Голос Москви“ висказує обаву, що в Хіві, з причини смерти тамошного хана, може прийти до революциї і радить Росиї загорнути Хіву і Бухару. Анґлїя згодила би ся на то, єсли би забрала собі Афґанїстан.

Білгород. Посла сербскої скупштини, Зуйовича, котрий при бенкетї в Цетинії напав в промові на Австро-Угорщину, видалено з Чорногори.

———

Видає і відповідає за редакцию Семен Ґорук

З друкарні В. А. Шийковського.